

استغفاروسيله رهايي انسان/ مراتب ششگانه استغفار از زبان امام علی (ع)

استغفار اگر با تصمیم بر ترك معصیت و ندامت از گناه باشد دواي گناهان است و آیات و روایات زیادی در این باره وارد شده که بیانگر جایگاه استغفار در زندگی مومن است.

خبرگزاری مهر- گروه دین و اندیشه: استغفار اگر با تصمیم بر ترك معصیت و ندامت از گناه باشد دواي گناهان است و آیات و روایات زیادی در این باره وارد شده که بیانگر جایگاه استغفار در زندگی مومن است.

غفران و مغفرت از جانب خداوند متعال، به این معنی است که بنده خود را از اینکه عذاب به او برسد، نگهداری کند و معنای استغفار آن است که انسان همان معنی را از پروردگار طلب کند و تنها با زبان نباشد، بلکه عملاً نیز خواستار آن باشد. باید دانست که استغفار غیر توبه است، زیرا توبه عبارت از پشیمانی است، البته با تصمیم بر ترك و برگشت نکردن به گناه، اما استغفار طلب مغفرت است.

در آیات زیادی به موضوع استغفار اشاره کرده است. از جمله آیه 33 سوره انفال می فرماید: و خداوند بنا ندارد ایشان را با اینکه تو در میانشان هستی و مادام که استغفار می کنند عذاب کند.

همچنین آیه 52 سوره هود می فرماید: و ای قوم، از خدای خود آموزش طلبید و به درگاه او توبه کنید تا از آسمان بر شما رحمت فراوان نازل گرداند و بر قوت و توانایی شما بیفزاید، و زهار به نابکاری و عصیان روی مگردانید. و نیز آیه 64 سوره نسا چنین فرموده؛ و اگر گنهکاران به سویی تو آیند، پس از خدا طلب آموزش کنند و فرستاده خدا برایشان طلب مغفرت کند، هرآینه خدا را توبه پذیر مهربان خواهند یافت.

روایات هم در این زمینه بسیار می باشد. از پیامبر اکرم (ص) روایت شده که فرمود: برای هر دردی دوايي است و دواي گناهان استغفار است. 1 و نیز از آن حضرت نقل شده که فرمود: خوشا به حال کسی که روز قیامت در نامه عملش زیر هر گناهی "استغفرالله" بیابد. 2

از پیامبر (ص) روایت شده است: آیا به شما خبر ندهم از چیزی که اگر آن را به جا آورید، شیطان از شما دور خواهد شد، چنانکه مشرق از مغرب دور است، گفتند بفرمایید، فرمود: روزه صورت او را سیاه کند، و صدقه پشت او را بشکند، و دوستی در راه خدا و مواظبت بر عمل شایسته رگ پشت او را قطع نماید، و استغفار رگ دل او را می برد، و برای هر چیزی زکاتی است و زکات بدنهای روزه است.

از حضرت علی(ع) روایت شده است: من در شگفتم از کسی که نا امید است در حالی که با او استغفار است. 3

مراتب اعلاي استغفار در کتاب "فلاح السائل" نقل شده است. روزي اميرمومنان علي(ع) درميان مهاجرين و انصار نشسته بود، که مردی از آنها گفت؛ استغفرالله. حضرت به سويش التفاتي کرد، مانند شخص غضبانك و به او فرمود، وای بر تو! آیا می دانی استغفار چیست؟ استغفار اسمی است که بر شش قسم واقع می شود. آنگاه حضرت فرمود: استغفار بلندترین درجه است، که بر مجموع شش معنی واقع می شود: اول، پشیمانی بر آنچه گذشت؛ دوم، تصمیم بر عدم بازگشت به طور دائم؛ سوم، حقوق مردم را ادا کنی تا خدا را خالص ملاقات نمایی که بر تو وژر و وبالی نباشد؛ چهارم، بیاداری هر واجبی را که آن را ضایع کردی پس حقش را ادا کنی؛ پنجم، گوشتی از حرام روئیده، آن را با اندوه آب نمایی که پوست به استخوان چسبید و میان آنها گوشت جدیدی روید؛ ششم، به بدن درد و

زحمت بندگی را بچشانی، چنانکه به آن شیرینی معصیت را چشانیده ای، پس در این وقت می گویی؛ استغفرالله.

در حقیقت اگر کسی که بخواهد از گناه فرار کند و نفس خود را با استغفار آزاد نماید و از حبس و زندان چاه معاصی نجات بخشد، باید چنانکه حضرت علی(ع) فرموده استغفار نماید، ولی اگر این مرتبه را تحصیل نکند لااقل مرتبه پایین تر را از دست ندهد که همان استغفار باشد.

البته لازم به تذکر است که استغفار نباید فقط لقلقه زبان باشد، بلکه باید حرکت لب و زبان باشد با تصمیم بر ترك معصیت و ندامت از عمل گناه. جابر بن عبدالله می گوید رسول خدا(ص) فرمود؛ بیاموزید استغفار بزرگ را! آنگاه آن را بیان فرمود؛ اللهم انت ربي لا اله الا انت خلقتني و انا عبدك و انا علي عهدك و ابوء بنعمتك علي و ابوء بنعمتك علي و ابوء لك بذنبي فاغفرلي إنه لا يغفر الذنوب الا انت. 5

1- بحار، ج 93 ، ص 279

2- بحار، ج 93 ، ص 280

3- بحار، ج 93 ، 284

4- بحار، ج 93، ص 285

5- بحار، ج 93، ص 279